

Investeringer i udvikling af energisystemet

Investering i ny teknologi inden for bl.a. CO2-fangst, pyrolyse og elektrolyse (Power-to-X) spiller en afgørende rolle i kampen for en hurtig udfasning af de fossile brændsler i vores energisystem. Men hvilke udfordringer skal forsyningsvirksomheder være særligt opmærksomme på, inden de kaster sig ud i sådanne investeringer?

Skal Danmark nå målet om 70 % reduktion af drivhusgasser i 2030, har vi brug for omfattende investeringer i udviklingen af vores energisystem. Prisregulerede forsyningsvirksomheder – private som kommunale – har imidlertid ikke altid fri adgang til at takstfinansiere sådanne investeringer. Forsyningsvirksomhederne kan desuden blive mødt af krav om selskabsmæssig adskillelse ved investeringer ud over eller på tværs af forsyningsvirksomhedens aktiviteter med energi, vand og affald.

Kommuner og kommunalt ejede selskaber skal desuden være opmærksomme på, at de er underlagt begrænsninger i, hvad der er lovligt aktiviteter for dem, herunder særlige krav om tilladelse og modregning.

Vi fokuserer her i artiklen på, hvilke udfordringer forsyningsvirksomheder, som leverer varme eller drikkevand eller håndterer spildevand eller affald, bør være særligt opmærksomme på, når de investerer.

Muligheder for takstfinansiering

Forsyningsvirksomheder for varme, drikkevand, spildevand og affald er underlagt hvile-i-sig-selv-princippet. Det betyder, at de alene kan indregne nødvendige omkostninger til hovedvirksomheden i taksterne for deres ydelser til forbrugerne. Tilknyttet virksomhed eller andre aktiviteter, som ikke kan anses som en del af forsyningsvirksomhedens hovedvirksomhed, kan ikke indregnes. Det gælder for både private og kommunale forsyningsvirksomheder.

Sektorlovgivningen og miljøbeskyttelsesloven definerer, hvad der kan betragtes som hovedvirksomhed.

På varmeområdet er det fx kollektiv varmforsyning, mens individuel varmforsyning alene kan udøves som tilknyttet aktivitet. Det samme gælder for fx CO2-fangst efter de nye regler, som er sendt i høring. Efter de foreslåede regler vil investering i CO2-fangst ikke kunne indregnes i varmepriserne. Om forslaget vil træde i kraft uændret, var ved udgivelsen af denne artikel endnu ikke afklaret.

Derimod anses røggaskondensering og partikelfiltrering for en del af hovedvirksomheden på affaldsforbrændingsanlæg, der leverer affalds- og varmeydelser. Om CO2-fangst kan anses for en del af affaldshåndteringen og dermed kunne finansieres over affaldstaksterne er p.t. uafklaret.

Power-to-X-anlæg producerer e-fuels og pyrolyseanlæg biobrændstoffer. Der opstår herved en del overskudsvarme. Varmeselskaber kan anvende varmemidler til at investere i anlæg til udnyttelse af overskudsvarme, fx transmissionsledninger, varmevekslere og eventuelt varmepumper, men ikke i anlæg til produktion af e-fuels eller biobrændstoffer.

På vandområdet er fx udnyttelse eller salg af energi, der stammer fra vandselskabets hovedvirksomhed, også en del af hovedvirksomheden. Udnyttelse af uundgåelig fysisk, driftsmæssig og administrativ overkapacitet er derimod tilknyttet virksomhed.

Kan investeringen ikke anses som en del af hovedvirksomheden, vil forsyningsvirksomheden ikke kunne takstfinansiere en investering i udviklingen af energisystemet. Forsyningsvirksomheden vil i så fald alene kunne anvende frie midler til at investere med.

Anvendelse af frie midler til grøn omstilling

Angår investeringen tilknyttet virksomhed, kan forsyningsvirksomheden finansiere investeringen med såkaldte frie midler fx fra en lovlig overskudsforretning. Det samme gælder andre aktiviteter, som ikke har en tilknytning til hovedvirksomheden, hvis forsyningsvirksomheden lovligt kan investere i en sådan aktivitet.

Fx kan varmeselskaber have en oprindelig fri egenkapital, ligesom de lovligt kan opnå et overskud, når de leverer varme fra vedvarende energikilder, eller hvis de leverer køling. Større kraftvarmeværker kan desuden tjene på levering af el. På affaldsområdet vil genanvendelse blive

konkurrenceudsat, således at både private og kommunale genanvendelsesydere fremover kan sælges til markedspris. For vandselskabers deltagelse i tilknyttet virksomhed gælder bl.a., at den tilknyttede virksomhed skal udøves på kommercielle vilkår. Derfor kan vandselskaberne anvende overskud fra eksisterende tilknyttet virksomhed til investeringer.

Selskabsmæssig adskillelse

Forsyningsvirksomheder bør dog være opmærksomme på, at der kan gælde et krav om at adskille den nye aktivitet selskabsmæssigt eller regnskabsmæssigt fra hovedvirksomheden.

I vand- og spildevandsvirksomheder må der fx ikke i selve selskabet udøves andre aktiviteter end hovedaktiviteter, medmindre der er tale om meget begrænset omfang (omsætning på højst 3 % af selskabets omsætning eller 2,5 mio. kr.). På varmeområdet skal kommunale selskaber som udgangspunkt holde tilknyttede aktiviteter selskabsmæssigt adskilt. Hvis aktiviteten har et mindre omfang (det vil sige mindre end 10 % af omkostningerne til hovedvirksomheden og ikke mere end 10 mio. kr.), skal aktiviteten kun holdes regnskabsmæssigt adskilt. For private selskaber kan krav om regnskabsmæssig eller eventuelt selskabsmæssig adskillelse følge af prisreguleringen.

Kommunale selskaber

Kommuner og kommunalt ejede selskaber kan ikke varetage aktiviteter uden fornøden hjemmel i lov eller anden anerkendt retskilde (kommunalfuldmagten). Der skal med andre ord være hjemmel til at investere i den nye aktivitet. Kommuner og kommunale selskaber har alene hjemmel til at udøve tilknyttede aktiviteter. Det vil sige aktiviteter, der udspringer af hovedvirksomheden, og som har et væsentlig mindre arbejds- og økonomisk omfang. Det er desuden et krav, at hovedvirksomheden er reel og ikke er en aktivitet, som blot udøves for at kunne udøve den tilknyttede aktivitet. Kommunale forsyningsvirksomheder har derfor – i modsætning til de private – ikke mulighed for at investere i aktiviteter, som ikke har tilknytning til hovedvirksomheden, heller ikke hvis de har frie midler til det.

Produktion af e-fuel og biobrændstof kan fx ikke anses for tilknyttet virksomhed til varmforsyning, fordi en sådan produktion ikke udspringer af hovedvirksomheden. Omvendt opstår

overskudsvarme som et biprodukt til brændstofproduktionen. Kommuner og kommunale selskaber kan derfor ikke med hjemmel i varmforsyningsloven investere i Power-to-X- eller pyrolyseanlæg. De har alene hjemmel til at investere i varmepumper og varmetransmissionsledninger til udnyttelse af overskudsvarmen.

Kommuner og forsyningsvirksomheder skal desuden være opmærksomme på, at frie midler fra el og varme ikke kan anvendes på andre aktiviteter end energiaktiviteter (el, varme, køling, gas) uden modregning. Der kan fx ikke investeres i aktiviteter på vand-, spildevands- og affaldsområdet.

Efter modregningsreglerne kan påbegyndelse af væsentlige nye aktiviteter desuden kræve tilladelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren. Vurderingen af, hvad der forstås ved væsentlige nye aktiviteter, må bero på et almindeligt forvaltningsretligt skøn. Fx vil aktiviteter, der kræver ændring af virksomhedens vedtægtsmæssige formål, blive betragtet som nye aktiviteter.

Line Markert
Partner, advokat
lma@horten.dk

Eigil Worm
Senioradvokat
ewo@horten.dk

Renée Van Naerssen
Advokat
rvn@horten.dk

Astrid Maj Blumensaadt
Advokatfuldmægtig
abt@horten.dk